

נְעִימוֹת הַפְּרָשָׁה

משיעורי הרה"ג יצחק אהרן גאלדהירש שליט"א

גליון 28 | פרשת וירא תשפ"ה

גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה

מנין ידע אברהם אבינו שאכן גדולה הכנסת אורחים

הגמרא במסכת שבת (קכז.) "גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה". והדבר נלמד ממה שנאמר בפרשתן אצל אברהם אבינו כשהשיי"ת הגיע לבקרו (בראשית יח, ג), **'והנה שלשה אנשים נצבים עליו, ויאמר, ה' אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבור מעל עבדך'**. מזה שהלך אברהם אבינו מלפני השיי"ת כדי לקבל את האורחים, חזינו שגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה.

וכבר נלאו **המפרשים** לבאר מהיכן למד זאת אברהם אבינו בעצמו, שאכן יש להעדיף מצות הכנסת אורחים על הקבלת פני השכינה. ובספה"ק **דברי יחזקאל** (להרה"ק משינאווא זי"ע) תירץ {וכן תירצו עוד הרבה מפרשים} בהקדם מה שיש לדקדק עוד, שהרי לעיל מיניה כבר כתיב (פסוק ב) **וישא עיניו וירא וגו' וירץ לקראתם וישתחו ארצה, ורק אח"כ כתיב, ויאמר וגו' אל נא תעבור מעל עבדך, ונמצא**

שאברהם רץ לקראתם עוד לפני שביקש רשות מהשיי"ת על כך, ואם כן מה שייך לבקש עתה רשות, לאחר שכבר רץ לקראתם קודם לכן. וברש"י תירץ על כך בזה הלשון: "ואף על פי שכתוב אחר (פסוק ב) וירץ לקראתם, האמירה קודם לכן היתה, ודרך המקראות לדבר כן. כמו שפירשתי אצל **לא ידון רוחי באדם** (בראשית ו, ג), שנכתב אחר **וילד נח** (שם ה, לב), ואי אפשר לומר אלא אם כן קודם גזירת מאה עשרים שנה". עכ"ד. והיינו שהוא על דרך אין מוקדם ומאוחר בתורה.

והקשה הרה"ק הנ"ל שעדיין צריך ביאור אמאי כתבה התורה הפסוקים שלא על פי הסדר, והלא דבר הוא, וטעמא בעי. ותירץ, בהקדם מה שאמרו חז"ל (יומא כח:): שאברהם אבינו קיים כל התורה כולה עד שלא ניתנה ואפילו עירובי תבשילין.

ובספה"ק **קדושת לוי** (לפורים קדושה ראשונה) הקשה, איך ידע אברהם אבינו כל המצוות לפני שניתנה התורה הק'. ותירץ, ידידע כי הרמ"ח מצוות עשה הם כנגד הרמ"ח אברים הרוחניים, והשס"ה מצוות לא תעשה הם כנגד שס"ה גידים הרוחניים (מכות כג: זוה"ק ח"א קע:), ולכן המסתכל ברוחניות

בשכינה, בתחילה ראה את השכינה, ואעפ"כ **'וירא וירץ לקראתם'** - הוא הרגיש שגופו נמשך לרוץ בכל זאת להמלאכים, ולכן **'ויאמר ה' וגו' אל נא תעבור מעל עבדך'**.

והשתא מובן דברי רש"י, דבאמת לא רץ אברהם אליהם רק לאחר שביקש רשות מהשכינה, ומ"מ כתיב **'וירא וירץ לקראתם'** שלא כסדר, עוד לפני בקשת הרשות, כדי להורות לנו איך ידע אברהם שיש לו לעשות כך ושאכן גדולה הכנסת אורחים, ממה שהרגיש שיש לו משיכה להיות **'וירץ לקראתם'**, שזהו סימן מובהק שזהו רצון ה', ולכן ביקש תיכף ומיד רשות מהשי"ת על כך, ואמר, ה', **אל נא תעבור מעל עבדך'**.

לולא נח הצדיק שהמשיך קיום העולם אחר המבול לא היה השי"ת מביא את המבול

ובזה יובן גם ההוכחה שהביא רש"י לדבריו, ממה שנאמר **'לא ידון רוחי באדם'** אחר **'ויולד נח'**, כי גם שם יש כוונה עמוקה למה נכתבו הדברים

אברים שלו וברוחניות הגידין שלו, משיג מעצמו הרמ"ח מצוות עשה ושס"ה מצוות לא תעשה. וכמובן שרק מי שנזדכך החומר שלו ואין מסך המבדיל בינו לבין השי"ת יכול להשיג דבר נשגב זה. ואכן אברהם אבינו ע"ה אשר נזדכך החומר שלו, השיג מתוך רמ"ח איבריו ושס"ה גידיו, הרוחניות של כל התורה כולה למרות שעוד לא ניתנה. (עכתו"ד הקדושת לוי).

והנה **המדרש** (בר"ר מח, ט) מבאר, למה כתוב שני פעמים **'וירא'** בפסוק זה, {**'וירא'** והנה שלשה אנשים נצבים עליו **'וירא'** וירץ לקראתם}, כדי להורות שהיה כאן שתי ראיות, **וירא** - בשכינה, **וירא** - במלאכים. והנה אברהם אבינו ע"ה ראה גם את השכינה הק' וגם את האורחים, ואעפ"כ נמשך גופו לרוץ אחרי האורחים. וכיון שידע מכבר שכפי מה שנמשך גופו, זהו רצון ה', לכן כשראה שגופו נמשך אחר האורחים, הבין שהוא סימן מובהק שאכן גדולה הכנסת האורחים יותר מקבלת פני השכינה. ובזה ביאר לשון הפסוק **'וירא'** -

1 ומדי דברי במ"ש **'וירץ לקראתם'** ראיתי בזה ביאור נאה, דהנה לכאורה צ"ב מהו **'לקראתם'**, הלא בפשטות כשראו שהוא עסוק להתיר ולקשור התחבשות שעל מכתו המשיכו בדרכם ועברו מעל פתח אהלו, והל"ל שרץ 'אחריהם', ומהו **'לקראתם'**. ויש שתירצו עפ"י הידוע שהיה בביתו של אברהם פתחים לארבעה רוחות, ולכן כיון שראה שהם עוברים מלפניו מפתח זו, רץ מהפתח השני **'לקראתם'**. אך ראיתי ב'ניצוצי שמשון' להרה"ק רבי שמשון מאוסטרופולי זי"ע שיישב באופן אחר, דהיות שהמלאכים ראו שהשכינה הגיעה לבקר את אברהם, לכן כשרצו להמשיך בדרכם לא יכלו להמשיך כדרך הילוכם כשגבם מופנה כלפי השכינה, אלא הפכו פניהם והלכו לאחוריהם כשפניהם אל השכינה כעבד הנפטר מרבו, ועל כן כשרץ אליהם שפיר רץ **'לקראתם'**.

פשוט. והשיב העני, לא זה יחוסי, אלא יחוסי הוא שזכיתי עוד להסתופף בצל כ"ק מרן הרבי מלובלין זצוק"ל. אמר לו הר"נ, א"כ אם תאמרו לי דבר תורה אשר שמעתם מפה קדשו ממש, אז אתן לכם רובל כסף שלם.

אברהם אבינו ראה שגופו אינו נמשך לעמוד בפני השי"ת

וסיפר לו ששמע מפה קדשו של כ"ק מרן הרבי מלובלין זצ"ל לתרץ קושיית העולם, עמ"ש רז"ל (שבת קכז). דגדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ולכאורה מנא ידע אברהם אבינו ע"ה זאת. ואמר, דהנה רש"י ז"ל בריש פרשתן הביא בשם הב"ר (מח, ז) עמ"ש **והוא יושב וגו' - ישב כתיב**, ביקש לעמוד, אמר לו הקדוש ברוך הוא שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך, שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינים והן יושבין, שנאמר (תהלים פב, א) **אלקים נצב בעדת אל**, ע"כ דברי רש"י.

ודקדק הרה"ק מלובלין, דלפום ריהטא קשה מהו הלשון **ד'ביקש לעמוד'** בלשון הווה, דמשמע מזה שעד עתה היה יושב, ולכאורה תמוה למה לא עמד כבר מקודם מפני כבודו של מקום ב"ה שהגיע אליו לבקרו, וחיכה עד שאמר לו הקב"ה 'שב' - שיישאר לשבת, הלא היה לו לקפוץ ולעמוד מיד בכניסתו של הקב"ה.

בתורה שלא כסדר, כדי שנדע מכך הסיבה שגזר השי"ת להביא מבול ולהחריב את העולם כולו, הלא **לא תוהו בראה לשבת יצרה** (ישעי' מה, יח). ולכן נאמר מקודם שהשי"ת ראה שנח הוא איש צדיק ושהוא יוליד שלשה בנים, ויוכל להיות המשך קיום העולם על ידו, ולכן שפיר נגזרה גזירת 'לא ידון רוחי באדם'.

החסיד ששילם רובל שלם כדי לשמוע דבר תורה מהרה"ק מלובלין

וראיתי דבר נפלא בענין זה בספר **'שלשה ספרים נפתחים'**², שהרה"ח ר' יוסף חיים ליכטענשטיין ז"ל מווארשא סיפר לו, שפעם אחת כשבא לבית ידידו הרב החסיד ר' נפתלי אונגר זצ"ל אמר אליו בזה"ל: יוסף חיים! אני אומר לך דבר תורה אשר שילמתי בעדה היום רובל כסף שלם {מטבע רוסי}.

ומעשה שהיה כך היה, היום בבוקר בא לביתי עני איש זקן לבקש נדבה, ונתתי לו מטבע של חמשה קאפיקות {גם זה סוג מטבע רוסי אז}, ולא רצה לקבל, באומרו שהוא מיוחס ורוצה רובל כסף שלם לנדבה. ואמר אליו הר"נ ז"ל, הרי בודאי יחוסכם הוא מצד שאתם איש זקן, והלא מהאי טעמא נתתי לכם 'חמשה' קאפיקות ולא רק קאפיקא אחת שאני רגיל ליתן לעני

2 היא ליקוט סיפורי מעשיות ששמע הגה"ח ר' יוסף מנדלקורן ז"ל מחסידים ואנשי מעשה, הוא היה ת"ח מופלג וחיבר הספרים ויען יוסף, ויצבר יוסף על הש"ס, ומרן הגר"י מבריסק זצ"ל אף שלא היה דרכו לתת הסכמות נתן לו הסכמה על ספרו.

נתתי לו רובל כסף אחד כמבוקשו,
וכהבטחתי³.

הטעם שאברהם אבינו היה צריך לשלוח ידו 'בכח' ליקח המאכלת

ועל דרך זה הביא גם בספר אפריון
(עה"ת, להגאון רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל
בעל הקיצור שו"ע): שמעתי בשם הגאון
הקדוש מהרי"א מלובלין זצ"ל, שאמר
לפרש הא דכתיב בפרשת העקידה
(להלן כב, י) **וישלח אברהם את ידו,
ויקח את המאכלת וגו'**, שמלשון
וישלח את ידו משמע שהיה צריך
איזה כח לשלוח את ידו ולעשות איזה
התפעלות לקחת את המאכלת.

וביאר שזהו משום שהצדיקים
הקדושים אשר קידשו וזיככו
איבריהם אך ורק לעשיית מצות
השי"ת, אבריהם מתקדשין כל כך, עד
אשר אינם מסוגלים לעשות רק מצוות
ה' ית"ש ולא זולתו. ומאחר שעפ"י
האמת לא היה מצוה כלל לשחוט
את יצחק, וכמו שהביא רש"י (בפסוק
יב) בשם המדרש (בר"ר פרשה נו) כך
אמרתי לך, שחטתו, לא העלתו, ואחר
שהעלית אותו הורידהו, רק שאברהם
טעה וקסבר בתחילה שהמצוה הוא
לשחוט ממש, לכן כאשר רצה לקחת

אלא צ"ל הכוונה בזה {על דרך המובא
לעיל בשם הקדושת לוי}, שהצדיק אשר
זיכך את החומר הרמ"ח איברים ושס"ה
גידים, המה עושים רצון ה' מאליהם.
ולכן הגם שבודאי רצה אברהם אבינו
לעמוד כשהגיעה השכינה לבקרו,
אך היות שראה שגופו אינו נעמד
מאליו מפני כאב המילה, ידע אברהם
באמונתו השלימה והתמימה שהוא
סימן מובהק שאין ברצון ה' שיעמוד
מפניו. וזהו **'ביקש לעמוד'**, אברהם
בעצמו רצה לעמוד לכבוד השכינה,
אך ראה שגופו ממשיך לשבת ואין
בכוחו לעמוד, **'אמר לו הקב"ה שב'**,
הכוונה, שאברהם אבינו **שמע** בזאת
והבין מזה שאינו מסוגל לעמוד
שזהו **אמירה** של הקב"ה כביכול -
'שב'. ושוב הסביר לו הטעם באמת
למה אין הגוף נעמד, מפני שאכן כך
הוא רצונו יתברך, כדי שיהיה מזה
סימן לבניו כמו שפירש"י.

אולם כשהגיעו האורחים הרגיש
לפתע שהגוף נמשך לעמוד לכבודם,
ולא רק לעמוד רק אפילו לרוץ
לקראתם, וממילא הבין מזה שגדולה
הכנסת אורחים מקבלת פני השכינה,
ע"כ דברי הרה"ק מלובלין. וסיים
הר"נ, שכשגמר הזקן הדברי תורה

3 עוד בענין מ"ש חז"ל גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, ראיתי
דבר נחמד בדרך צחות בספר אבני שהם (להגאון ר' משה לייב שחור זצ"ל) דבכל חודש
בשעת קבלת פני השכינה בעת קידוש לבנה אנו אומרים, תנא דבי אליהו אלמלא לא
זכו ישראל אלא להקביל פני אביהם שבשמים פעם אחת בחודש דים. וא"כ יכול האדם
לחשוב שגם הכנסת אורחים שהוא כקבלת פני השכינה די לעשותו פעם אחת בחודש
ותו לא, ועל כן למדונו חז"ל גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה, וא"כ יש
לעשותו יותר מפעם אחת בחודש.

שולחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו,
{ויש להוסיף, שממילא יש בזה גם הענין
של יזכיר לו יום המיתה}.

החיוב להכיר בחסדי הבורא יתברך

וה' אמר המכסה אני מאברהם אשר
אני עושה. ואברהם היו יהיה לגוי
גדול ועצום וגו'. כי ידעתיו למען
אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו
וגו' (יח, יז-יט). ופירש"י, קראתי אותו
אברהם, אב המון גוים, ואשמיד את
הבנים ולא אודיע לאב שהוא אוהבי,
עכ"ד.

השי"ת משתבח במה שאברהם אוהב אותו

מדי דברי בו בענין אהבת השי"ת
לאברהם מפני "שהוא אוהבי", לא
אכלא שפתי מלהביא דבר נפלא
שהביא מרן החיד"א בספרו חסדי
אבות, ששמע מפ"ק הרב המופלא
עיר וקדיש כבוד מורינו הרב רבי
חיים בן עטר זצ"ל בעל האוה"ח
הק', שאמר, בוא וראה גדלותו של
אברהם אבינו, דהנה בהפטר פרשת
לך לך כתיב, ואתה ישראל עבדי
יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם
אֱהָבִי (ישעיה מא, ח). ודקדק האוה"ח
הק' שלא נאמר זרע אברהם אֱהָבִי -

בידו את המאכלת, הוצרך להתאמצות
לשלוח את ידו בכח, מאחר שידו לא
נמשך לזה מפני שזה לא היה מצוה,
וזוהו 'וישלח' אברהם את ידו וגו'.

הטעם שהמאריך על שולחנו מאריכין לו ימיו ושנותיו

ובעסקינו בענין 'הכנסת אורחים'
שהיא מדתו של אברהם אבינו ע"ה
- מדת החסד, מן הראוי להביא
דברי הרבינו בחיי (פרשת תרומה)
ע"ה פ' ועשית שולחן (שמות כה, כג),
דהנה אמרו חז"ל (מנחות צז). בזמן
שבית המקדש קיים - מזבח מכפר
על אדם, ועכשיו שאין בית המקדש
קיים - שולחנו של אדם מכפר עליו.
והיינו על דרך שאמרו חז"ל (ברכות
נד:): שהמאריך על שולחנו מאריכין
לו ימיו ושנותיו, והטעם פירש"י שם,
שמתוך כך עניים באים ומתפרנסים,
מפני שהם רואים שהוא עוד באמצע
סעודתו, ואינם מרגישים שהם
מטריחים בכך על הבעה"ב, וממילא
אינם בושים להצטרף לסעודה.

והביא על כך הרבינו בחיי, מנהג
החסידים שבצורת שיעושים
משולחנם ארון לקבורה⁴, להורות כי
האדם לא ישא מאומה בידו ולא ילונו
בעמלו כי אם הצדקה שעשה בחייו
והטובה שהוא מיטיב על שולחנו.
וזוהו מה שאמרו חז"ל, המאריך על

4 וכעין זה שמעתי על הרב ד'אראד' זצ"ל מויליאמסבורג, שהיה תלמיד חכם
מופלג ומתמיד גדול, וביקש שלאחר אריכות ימיו ושנותיו יקחו את שולחן העץ שעליו
היה יושב ועמל בתורה ויעשו ממנו ארון לקבורה, בבחינת אבני ביתו וקורות ביתו של
אדם מעידין עליו.

אך ככל שנתרחק מאותו קרבת אלוקים שהיה לו בשעת הצרה הרי זה נשכח מליבו, והשי"ת מיצר על כך, כי האדם צריך להכיר בחסדי הבורא התמידיים גם כשאינם בעיתות צרה וכדו'.

ובזה פירש כוונת הפסוק, 'וה' אמר, **המכסה אני** - השי"ת כביכול מתאונן, האם אני צריך להיות מכוסה מהאדם, **'מאברהם - אשר אני עושה'** - מפני החסד אשר אני עושה לאדם בכל עת, וכידוע ש'אברהם' נקרא מדת ה'חסד', כמ"ש חז"ל (ילקוט"י חיי שרה רמז ק"ז) 'מידת החסד מתגלגל בעולם בזכות אברהם', וע"ז מיצר כביכול להשי"ת, מדוע מחמת הרגילות לחסדי ה' בכל שעה ובכל רגע, אין האדם מכיר בחסד ה' השורה עליו בכל עת.

רשעות סדום נבעה מריבו הטובה שהשפיע להם ה'

ויש להבין למה נרמז דבר זה דוקא בפסוק הנאמר לגבי הפיכת סדום. ובודאי אין זה שהר"ב זי"ע מצא פסוק בעלמא להביא אסמכתא ורמז לדבריו הקדושים, רק בודאי יש בפסוק זה גופא שייכות לענין זה.

ונראה לבאר, דהנה **במסכת סנהדרין** (קט.) איתא, תנו רבנן, אנשי סדום לא נתגאו אלא בשביל טובה שהשפיע להם הקדוש ברוך הוא. נמצא שכל שפלות מצבם של אנשי סדום נגרם ע"י ריבוי טובה שהשפיע להם השי"ת.

שאני אוהב אותו, אלא **אֵהָבִי** כתיב, שפירושו שאברהם אוהב אותי - את השי"ת, נמצא שכביכול השי"ת ברוב ענוותנותו משתבח ומתפאר בזה שאברהם הוא אוהבו.

ויש להוסיף על זה מה שאנו אומרים בכל ליל שבת בזמר של 'כל מקדש', דורשי ה' זרע **אברהם אוהבו** - גם בזה רואים שהשבח הוא מה שאברהם אוהב את השי"ת, ע"כ.

הקב"ה מתרעם למה מחמת הרגילות לחסדי ה' שוכחים שהכל מאיתו ית'

והנה ראיתי פירוש נפלא מהרה"ק הר"ר ברוך ממעז'יבוז זי"ע (בספר בוצינא דנהורא) על לשון הפסוק **'המכסה אני מאברהם אשר אני עושה'**, דהנה טבע ורגילות העולם הוא, שמחמת הטבע וההרגל לרוב הטובה שהשי"ת משפיע עלינו, אין האדם מכיר בחסדי הבורא ברוך הוא. ורק כשיש רח"ל לאדם איזה צרה שנתרגשה עליו מחמת ששורה עליו דינים, אזי האיש הישראלי מעתיר בתפילה מאת השי"ת שיבטל ממנו הדינים ותסתלק הצרה ממנו, ואז בשעה שמתפלל להשי"ת הוא מבקש זאת באמת ובלב שלם ובדביקות, ונעשה מקושר להשי"ת, וממילא השי"ת שומע תפילתו ונוטל הצרה ממנו, ואז האיש המשכיל מודה להשי"ת על רוב רחמיו וחסדיו שהציל אותו מהצרה ומודה לו, ומזמר מזמור לתודה ומיטיב דרכיו וכו'.

עיקר אהבת הבורא לאברהם היה מחמת חינוך בניו להיות שומרי דרך ה'

כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט למען הביא ה' על אברהם את אשר דבר עליו. כשמתבוננים בפסוק זה רואים דבר נורא, למרות שאברהם אבינו נתנסה בעשרה נסיונות קשים ומרים ועמד בכולן, אעפ"כ אהבת השי"ת לאברהם היה מחמת ענין אחר לגמרי, 'למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו' - מפני שחינך את דורותיו הבאים ליושמו דרך ה'.

וכבר כתב הרה"ק מראפשיץ זי"ע בספה"ק זרע קודש וז"ל: להבין זה, וכי לא היה לו לשבח את אברהם אבינו רק בזה, וגם [יש] להבין מה שהמצוה הראשונה פרו ורבו, שהוא דבר גשמיות. רק הענין, כי העובד ה' באמת אינו מספיק בעיניו עבודתו כל ימי חייו, רק רוצה לעבדו ית"ש כל ימי עולם, ועכ"פ כיון שזה אי אפשר, רוצה שבנו יעבוד לו ית"ש - וברא כרעא דאבוה, וכשיעשה הבן כאילו עשה האב, וכן עד סוף כל הדורות. ולכן מצוה ראשונה פרו ורבו ע"ד הנ"ל, עכדה"ק.

ולכן עיקר החיבה והאהבה הגדולה לאברהם היה, מחמת שחינך בניו וביתו אחריו לשמור דרך ה', כי בזה הראה חשקו ורצונו לעבוד את השי"ת כל ימי עולם.

ועל כן כש'זעקת סדום ועמרה כי רבה, וחטאתם כי כבדה מאד' (פסוק כ), ראה הקב"ה עד היכן הם הגיעו ע"י ריבוי הטובה שהשפיע להם, ולכן התאונן השי"ת ואמר, 'המכסה אני מאברהם וגו'' וכנ"ל, שאיך יתכן שדייקא מחמת ריבוי הטובה שנתתי להם, נתכסה ונסתתר שם השי"ת ע"י עוונותיהם. ונמצא שדברי הרר"ב הם כמעט הפירוש הפשוט בביאור הפסוקים.

מדת אברהם - להכיר בכל חסדי הבורא, היפך מדת סדום

ועל כן פנה השי"ת דוקא לאברהם, מפני שמדתו של אברהם היה ההיפך מזה, וכמו שפירש"י עה"פ (דברים ז, ז) כי אתם המעט מכל העמים - הממעטין עצמכם, כגון אברהם, שאמר (בראשית יח, כז) ואנכי עפר ואפר, עכ"ד. {ובחולין (פט.) אמר להם הקב"ה לישראל, חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני, נתתי גדולה לאברהם אמר לפני ואנכי עפר ואפר} והנה רש"י בפרשתן מבאר מהו 'ואנכי עפר ואפר' - וכבר הייתי ראוי להיות עפר על ידי המלכים, ואפר על ידי נמרוד, לולי רחמיק אשר עמדו לי.

ורואים מזה שמידת אברהם היה ממש להיפך, הוא הכיר בגודל חסדי הבורא עליו, וזה גרם לו להשיג גדולתו של הקב"ה וגודל שפלות עצמו, ולכן החזיק עצמו לעפר ואפר יותר ויותר.

בעבודת ה' אין להשתמש בענוה פסולה

ובענין זה שמעתי בשם הרא"א דסלר זצ"ל {הובא בספר הזיכרון לבעל המכתב מאליהו ח"ב מזכרונות תלמידו הגר"ט ווייס זצ"ל} לפרש מאמר רשב"י במסכת סוכה (מה:), ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלף הן - אני ובני מהן, אם מאה הם - אני ובני מהן, אם שנים הן - אני ובני הן. ולכאורה דברי רשב"י צריכין ביאור, שהרי דבריו נראין כגאווה ח"ו.

ותירץ, שרשב"י רצה להורות לנו בזה דרך לעבודת ה', שבאם ישמע האדם שיש בעולם אך ורק אלף בני עלייה, אל יאמר האדם לעצמו שאם יש כל כך מעט, סימן הוא שדבר קשה הוא, ויחזיק את עצמו בענווה פסולה שבודאי הוא אינו יכול להיות בתוכם, אלא יאמר שבודאי יהיה הוא 'אחד' מהמעט בני עלייה שיש בעולם. ואם ישאף לזה באמת, בוודאי יגיע לזה. ושאיפה זו לא ישאף עבורו לבד, רק גם עבור בנו, שגם בנו יהיה אחד מהאלף בני עלייה המיוחסים שבעולם, וכמו שאמר 'אני ובני מהן'.

וכן על זה הדרך אם יהיו רק מאה בני עלייה, צריך שיאמר וישתוקק ויתאמץ מאוד שהוא ואף בנו יהיו בתוך אלו המאה. וביותר מכך אף כל האפשרות הוא שיהיו רק שני בני עלייה בכל העולם, מ"מ גם אז כל יחזיק עצמו בענווה פסולה שאין זה הוא, אלא יאמר בביטחה שבודאי הוא ובנו הם יהיו אלו השניים. וההולך בדרך זו בודאי יצליח בזה.

ניסיון העקדה היה הנסיון הקשה ביותר משום שהיה כרוך בזה חינוך הבנים

ועל דרך זה אמרו בעלי המוסר, לפרש הפסוק בפרשת העקידה (להלן כב, ב), ויאמר קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו'. ופירש"י: קח נא - אין נא אלא לשון בקשה, אמר לו בבקשה ממך עמוד לי בזה הנסיון, שלא יאמרו הראשונות לא היה בהן ממש. והקשו בעלי המוסר, וכי יתכן לומר על אברהם אבינו שנתנסה כבר בתשעה נסיונות ועמד בהן, מ"מ אם לא יעמוד עכשיו בנסיון העשירי, יהיו כל התשעה הקודמין בטלין ומבוטלין ויתברר שלא היה בהן ממש?!

וע"פ מה שנתבאר אתי שפיר, כי המבחן האמיתי לגודל האהבה שיש לאדם להשי"ת, הוא אם הוא מצווה את בניו ואת ביתו אחריו לשמור דרך ה'.

ולכן כל התשעה נסיונות הקודמין, היות שהם היו רק לאברהם לבד, לא היה די בזה להראות החיבה והאהבה האמיתית שיש לו להשי"ת, ורק בניסיון זה העשירית כשאמר לו ה' קח נא את בנך וגו', שבנסיון זה כבר שייך גם ענין החינוך לדורות הבאים, לחנך ולהלהיב ליבו של יצחק, לקיים ולעשות רצון ה' בשלימות ובתמימות מתוך מסירות נפש, זה היה הנסיון האמיתי להראות בזה אהבתו האמיתית להשי"ת. ועל כן ביקש ממנו 'קח נא' - בבקשה עמוד לי בזה הנסיון.

ובגשמיות, ושלא יהיה עוד חרון אף
על ישראל ח"ו.

**על כל הצרות אם אמר 'שהכל
נהיה בדברו' - יצא מכל הצרות**
וראיתי בענין זה בספר 'אמרות משה'
מהרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע (ערך
מדת הדין והרחמים), שאחד מחסידיו
ששמו היה ר' זלמן פניצ'וק, היה לו
פעם אחת עגמת נפש מחמת איזה צרה
שנחתה עליו. ונסע לקוברין להרה"ק
רבי משה זי"ע, וכשנכנס הביאו אז
לפני הרה"ק מקוברין מאכל גרייפלאך
{גריסים - מין דייסא}, ולמרות שהרה"ק
הבחין בו, לא נתן לו שלום, רק עשה
ברכת 'שהכל' על מה שהביאו לפניו.
ותוך כדי אכילתו פנה לר' זלמן ואמר
לו, ר' זלמן! הייתי סבור שהינך כמו
אביך {לאביו קראו ר' אברהם דוד, והיה
ג"כ מחסידי קאברין}, אך עכשיו נוכחתי
לראות שאינך כמו אביך.

וגופא דעובדא הכי הוי, שפעם אחת
בא אביך אלי 'מיט א גאנצע פאק
דאגות' {עם חבילה שלימה מלא דאגות},
וג"כ בא לפני בשעת אכילתי, וברכתי
בפניו שהכל. ואחר שאכלתי שאלתי
אותו: אברהמי"ל! האסט עפעס וואס
צו ריידין {האם יש לך דבר מה לומר לי},
ויען: לא! ולא דיבר מאומה אף חצי
דיבור. ופנה הרה"ק מקוברין לר' זלמן
ואמר לו: פארשטיסטו פאר וואס!
{האם אתה מבין למה}, כי כששומע
מישראל שאומר 'שהכל נהיה בדברו'
זהו תירוץ על כל קושיותיו ודאגותיו,
כי מה לו לשאול ולדאוג אחרי 'שהכל
נהיה בדברו' - בדבר ה'. ואז נתן

דברי חיזוק לרגל המצב הקשה השורר בארץ ישראל לרגל המלחמה שפרצה בשמחת תורה תשפ"ד

במעלת אמירת מאה ברכות בכל יום

במצב הנוכחי כשעיני ישראל נשואות
לרפואות ולישועות ולשמירה והצלה
בגוף ונפש בכלל ובפרט, העצה
היעוצה לזה הוא, להתחזק בענין
המאה ברכות, להקפיד לומר בכל
יום את המאה ברכות בכוונה, כי
בכח המאה ברכות לבטל דבר ומגיפה
ולסתום פי המקטרגים, ולהסיר חרון
אף מישראל.

וכמו שמסופר בדברי חז"ל ומובא
בטור (אורח חיים סימן מו), שבימי דוד
היה מגיפה רח"ל, ומתו בכל יום מאה
אנשים, עד שדוד המלך ע"ה חקר
והבין ברוח הקודש ותיקן לומר מאה
ברכות, ואכן המגיפה נעצרה, ועל כן
תיקנו חז"ל לומר מאה ברכות בכל
יום.

ומשמע מדברי הטור שלא היתה
תקנה זו רק לשעתה, אלא לדורות,
מפני שבכל דור ודור ובכל רגע יש
מלאכים המקטרגים ורוצים להביא
ח"ו חרון אף על ישראל, ועל כן תקנו
חז"ל לומר בכל יום ויום בכל הדורות
מאה ברכות, המגינה ומצילה מכל רע.
ועל כן בתקופה קשה זו, הזמן גרמא
להתחזק בענין זה, ובוודאי שבשכר
זאת נזכה לכל הישועות ברוחניות

לו שלום. ר' זלמן גם כן לא דיבר עוד אודותיו, והושיט ידו מיד לפרידת שלום ונסע לדרכו, ע"כ המעשה. נמצינו למדים מזה גודל סגולת אמירת המאה ברכות בכוונה, ובפרט ברכת 'שהכל', שכבר ידוע מפי ספרים וסופרים לבאר מאמר התנא (ברכות פ"ו מ"ב), **'על כולם אם אמר שהכל נהיה בדברו יצא'**, פירוש, על כל הצרות והדאגות, אם בירך **'שהכל נהיה בדברו'**, והשיג והבין שהכל מאתו יתברך, ומאיתו לא תצא הרעות, עי"ז **'יצא'** - יוצאים מכל הצרות והדאגות, בזכות האמונה שהכל הוא לטובה מאתו יתברך.

הטעם ששותים לחיים על יי"ש בעת צרה

עוד דבר נאה ראיתי מהרה"ק רבי משה מקוברין זי"ע ומובא ג"כ בספר אמרות משה (ענינים שונים), שידוע ומקובל אצל החסידים, שמי שהוא בעצבות, עושה לחיים ושותה קצת בראנפין {יי"ש} ועי"ז יוטב לו. וביאר טעם הדבר, דהנה כשהאדם שותה בראנפין, הרי מברך על זה ברכת 'שהכל נהיה בדברו', וכשהאדם מברך ומודה להקב"ה על כל הקורות אותו בין לטב ובין למוטב, ואינו מתרעם ח"ו על השי"ת, זהו הנחמה הכי גדולה, ולכן מיד נעשה לו טוב. וסיים ואמר, שבאמת לפי זה שהעיקר הוא ברכת ה'שהכל', א"כ מהו הצורך לשותות בדוקא בראנפין, הלוא די שיעשה ברכת שהכל על מעט מים. ותירץ שבאמת אין הכי נמי, היה די לזה גם מים פשוטים, אך מי שיש לו ישוב הדעת כזה לברך להשי"ת על הרעה כשם שמברך על הטובה, ולהכיר שהכל לטובה מאיתו יתברך, איז ער שוין ווערד אביסל בראנפין {ראוי לתת לו מחמת כן קצת יי"ש}.

מעשה פלא על סגולת אמירת ברכת שהכל בעת צרה

וראיתי בספר **בנועם שיח** [נתחבר על ידי הרב אליאב עדרי] שמביא (בפרשת ויקרא) בשם ספר **'שביל הזהב'**, מאמר

ולכן יש לנו להתחזק כעת באמונה שלימה ותמה, שאכן 'הכל נהיה בדברו', וכמו שאנו אומרים ביי"ג העיקרים, 'אני מאמין באמונה שלימה שהבורא יתברך שמו הוא בורא ומנהיג לכל הברואים, והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים'.

אמונה שלימה בהשי"ת בכל המצבים

ושמעתי מידידי הרה"ח ר' עקיבא וויינשטיין הי"ו {מהעיר ביתר} פרפרת נאה, שהתיבות **'אני מאמין'**, אם תקח האות א' מתיבת 'אני', ותשימו אחר תיבת 'מאמין' {כזה: 'נימאמ ינא'} יהיה בהיפוך שוב התיבות **'אני מאמין'**. ונרמז בזה שלא משנה באיזה מצב נמצאים, בין אם הכל הולך ישרי כמו שנראה לאדם שהוא טוב, ובין אם נראה לאדם שהמצב ממש 'הפוך' לרעתו חלילה, תמיד יש לנו לקחת

הרצו בפניו את שאלתם, וענה להם, שזה ש'פסק' שברכתו האדמה צודק, דכך הוא ההלכה באמת, שעל האבטיח מברכין האדמה.

אולם האיש השלישי שטען מקודם בכל התוקף שברכתו שהכל, לא הסכים לקבל את ההכרעה, והמשיך לטעון בתוקף שברכתו שהכל. ואף הוסיף לומר להם בלשונו: 'ואני אומר לכם שזה עובד'! המה ראו כן תמהו מה כוונתו בזה. ואז סיפר להם דברים כהוייתן, כדי להוכיח להם למעלה מכל ספק מנסיונו האיש, שברכתו שהכל, 'ושזה עובד'...

ומעשה שהיה כך היה: כשהייתי בארץ ישראל במלחמת יום הכיפורים (בשנת תשל"ד), הוצבו אני וכמה מחבירי להכות את האויב במדבר סיני, והיה ברשותנו עשרות טנקים היכולים לירות ללא הרף לעבר האויב ולהשמידו. התפקיד שהוטלה עלינו היתה, להשמיד את אחד מהעמדות של הצבא המצרי, והיה נראה לנו שלא נכונה לנו עבודה קשה, מאחר שהיה לנו עשרות טנקים, ובניקל נוכל להתגבר עליהם ולהשמידם.

אך משמים רצו אחרת, חיילי צבא מצרים הצליחו לשרוף לנו טנק אחר טנק. כשהמפקד ראה שהמצב הוא בכי רע, צעק לחייליו, האם יש אחד ביניכם שיודע איזה תפילה שהיהודים החרדים אומרים, שנוכל לאומרו ביחד ולבקש מהשי"ת שיושיענו מצרתנו הזאת. ונשארנו כולנו דוממים, ואף אחד מאיתנו לא ידע על שום תפילה. עד שנענה אחד מהם ואמר, שידוע לו

נפלא להמחיש הענין של 'קרוב ה' לכל קוראיו, לכל אשר יקראהו באמת' שכשאדם צועק להשי"ת מעומק הלב, ויודע שהוא ואין בלתו להושיע אותו, אזי באמת קרוב ה' אליו להושיעו.

ועל זה מביא שם סיפור, בבעל תשובה אחד שביום מן הימים גמר אומר בליבו לכנס כמה מידידיו מנוער, שעדיין לא זכו לטעום טעמה המתוק של שמירת התורה והמצוות, וסיכם עמם שבליילה אחד בשעה פלונית ישוחח עמם מעניני יהדות, וגם יביא להם איזה מרצה שידבר דרשה בענין זה.

ואכן בלילה ובשעה הנקובה הופיעו המוזמנים אצלו בחדר הסלון [דייניג רויים], וכיבדם בחתיכות אבטיח. ותוך כדי שיצא להביא עוד כיבוד שמע מהסלון שחבריו מתווכחים ביניהם איזה ברכה לברך על האבטיח {כנראה שמפני כבוד חבריהם 'החרדי', רצו להקפיד על ענין הברכה, רק לא ידעו איזה ברכה יש לברך על זה}, אחד מהם טען בתוקף שאחר שבפי העולם ידוע שהאבטיח הוא מין פרי, על כן יש לברך עליו ברכת בורא פרי העץ, מאידך טען השני שלא 'העולם' הוא הקובע רק תלוי היכן הוא צומח, דוקא אם הוא צומח על האילן, אזי ברכתו בורא פרי העץ, ואילו האבטיח הצומח מן האדמה, ברכתו בורא פרי האדמה. ואז בא השלישי והכריע ביניהם בכל תוקף, שברכתו 'שהכל נהיה בדברו'. והחליטו ביניהם שימתינו שחבריהם הבעה"ב יחזור לסלון, ואז ישאלו את פיו כדת מה לעשות. ואכן כשחזר

שהכל, וירו את הפגז, וכך הצליחו לשרוף ולהשמיד את כל הטנקים שבאו לקראתם, והשמידו את העמדה של המצרים.

וכעת! סיים החבר את סיפורו, אני דורש קל וחומר, אם על טנק מצרי 'עובד' ברכת שהכל והצלחנו להשמידו, על אחת כמה וכמה שזה יועיל על האבטיח... ע"כ המעשה.

ורואים מזה גודל הענין של קרוב ה' **לכל קוראיו לכל אשר יקראהו "באמת"**. יש לנו לדרוש קל וחומר בעצמינו, אם אנשים בורים שלא ידעו והבינו פירוש המילות שהם אומרים, שמע ה' אל שועתם בזכות תיבות אלו, קל וחומר בן בנו של קל וחומר, אנו היודעים ומבינים פירוש המילות, ומשיגים כוונת הדברים, שאכן 'שהכל נהיה בדברו', הכל הוא בהשגחה מאת ה', בוודאי נזכה להיוושע בזכות ברכה זו, ולצאת על ידה מכל הצרות.

יעזור השי"ת שאכן מעתה יהיה לכל בני ישראל רק שמחות ונחת, וכולם יהיו שמורים מכל רע, והשי"ת ישפיע לנו כל טוב, וישלח מלאכיו הטובים לשמרנו, וכמ"ש כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך, ה' ישמר צאתנו ובואנו לחיים ולשלום מעתה ועד עולם, אמן.

על איזה תפילה, אך הוא לא יודע אם הוא נאמר לעת כזאת, ולכן אינו רוצה לגלות אותה להם.

אך משהפצירו בו שיאמר להם, אמר להם שיש לו סב שהוא שומר תורה ומצוות, והנה בכל פעם כשהוא מגיע לבקר את זקנו, הוא מכבדו לשתות דבר מה, וממש בכל פעם הוא מבקש ממנו שיברך ברכת 'שהכל נהיה בדברו'. תפילה זו הוא התפילה היחידה שהוא מכיר, אך אינו יודע אם לעת כזאת שייך תפילה זו.

כל הנוכחים שם הסכימו בעצה אחת, שבודאי זהו הדבר הנכון כעת. מיד הכניסו פגז {באמבע} לתוך הקנה של הטנק כדי לירותו, והמפקד קרא לכל חייליו ואמר להם, שבשעה שיירו את הפגז מהטנק, יצעקו כולם ביחד ברכה זו שחברינו לימד אותנו כעת. ואכן כולם צייתו להוראות המפקד ולפני שירו את הפגז צעקו כולם: **'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם שהכל נהיה בדברו'**, ואז ירו את הפגז. וראה זה פלא, הפגז פגע בדיוק במקום הדלק של הטנק מצרי, והטנק המצרי עלה בלהבות!

כך עשו בכל טנק מצרי שבא לקראתם, הכניסו מיד פגז לקנה של הטנק שלהם, וכולם צעקו ביחד ברכת

לשמיעת השיעורים מפי מורינו שליט"א

077-211-0208

{שיעורים על פרשת חיי שרה יש להקיש 5-1-2}

לקבלת הגיליון ולהארות והערות
במייל nh987611@gmail.com

לתרומות ולהנצחות
053.414.3747